

KONGENS HOLLÆNDERE

Omkring 1521 ankom flere "hollandske" familier til Amager. De var inviteret af den danske konge, Christian II, som tilbød dem at overtage hele øen. Desuden gav han dem en række andre privilegier.

Christian II havde påbegyndt forhandlinger gennem et af Amsterdams største handelshuse allerede i 1515 for at få et antal hollandske bønder til at rejse til Danmark, og seks år senere lykkede det tilsyneladende at få et antal hollandske bønder til at komme til Danmark.

Hvor kom de fra?

Præcis hvor de kom fra, vides i dag ikke med sikkerhed. Selvom de i samtiden blev omtalt som "hollændere", er det ikke ensbetydende med, at de kom fra det område, vi i dag kalder Holland. Holland er i dag nemlig en provins i det, der dengang blev kaldt for kongeriget Nederlandene.

I 1400-tallet blev de forskellige fyrstendømmer, der i dag omfatter det nuværende Belgien, Nederlandene og Luxemburg, samlet af hertugerne af Burgund under navnet "De Sytten Nederlande". Det er vanskeligt at afgøre nøjagtig hvorfra, de tilrejsende bønder kom.

Det eneste vi ved, er at de i samtiden er omtalt som "hollændere", og Store Magleby, hvor de slog sig ned, blev omtalt som "Hollænderbyen". Christian II og hans embedsmænd kan have brugt betegnelsen i flæng for personer fra Nederlandene, eller det kan være en nøjagtig angivelse af ophav. Forvirringen bliver ikke mindre af, at det område, der i dag udgør Nederland, dækker et andet område, end det gjorde i 1500-tallet og senere hen.

Hvor mange kom de?

Vi ved heller ikke præcist, hvor mange de kom. I Christian II's udkast til et privilegiebrev fra 1521 er antallet angivet til 184. Et næsten samtidigt navnerregister viser, at 164 personer med hollandsk klingende navne skulle fordeles i byerne rundt omkring på Amager.

Det er sandsynligt, at der var tale om familier – vel og mærke datidens familier, som oftest bestod af en gårdmand og hans kone, deres børn, tjenestepiger, karle, samt nogle gange gårdejernes forældre. At de var mange som blev inviterede, stemmer godt overens med, at de oprindeligt blev givet hele Amager at slå sig ned på.

Da deres privilegier blev indskrænket efter Christian II's fald fra magten i 1523, fik de kun Store Magleby, der udgjorde 24 gårde. Det er muligt at en del af de inviterede familier tog hjem igen, enten fordi de fortrød, eller fordi de fandt tilværelsen for usikker, efter at Christian II blev afsat.

Hvorfor blev hollænderne hentet til Amager?

Hvorfor Christian II valgte at invitere hollændere til Danmark er også et mysterium. Traditionelt har historikere helt tilbage fra 1500-tallet lagt vægt på, at hollænderne i privilegiebrevet fra 1547, det andet privilegiebrev, blev pålagt at dyrke friske grøntsager til hoffet.

Grøntsager er imidlertid ikke nævnt i det første privilegiebrev, som Christian II skrev. Derfor mener nogle historikere, at motivet var politisk. Nogenlunde samtidigt med at hollænderne kom til landet, var Christian II i gang med et omfattende lovværk efter nederlandsk model. Hollænderne kunne således fungere som rollemodeller i forbindelse med kongens planer for reformer, og som en selvstændig handelsklasse, der kunne støtte kongen i magtbalancen overfor den danske adel.

Hvad enten der er tale om grøntsagsdyrkning eller et politisk redskab er hollænderne et eksempel på en indvandrergruppe, der for mere end 500 år siden blev inviteret til at slå sig ned og arbejde i Danmark.